

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. II. Sententia Scoti rejicitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

243. Suppono tertio contra Vazquem hic disp. 189. cap. 2. & disp. 193. cap. 3. hominem in statu naturæ integræ, sine ullo auxilio gratiæ, & cum solo concursu generali, potuisse adimplere totam legem naturalem quoad substantiam operum. Probatum tum auctoritate D. Thomæ, hic art. 4. id expressè docentis: tum etiam ratione ex dictis articulo præcedenti desumptâ. Nam, ut ibidem cum eodem S. Doctore docuimus, homo in natura integra, ex vi præcisè doni integritatis, & cum auxilio generali, Deum ut auctorem naturæ efficaci & perfectâ dilectione amare poterat: Ergo ex vi ejusdem integritatis, eodem generali concursu adjunctæ, omnia mandata naturalia poterat observare. Consequentia patet: dilectio enim efficax, ut ibidem ostendimus, totius legis adimplerionem virtualiter continet.

244. Confirmatur primò: Homo in statu naturæ integræ, ex vi doni integritatis, esset rectus, & circa Deum finem naturæ ordinatus: Ergo etiam ratione tantum illius doni, & absque nova gratia speciali, esset ordinatus & rectus circa media ducentia in talem finem. Antecedens est certum: Consequentia probatur. Ordinatio enim circa finem, ex se infert & affert ordinationem circa media in suo ordine; unde quia gratia & charitas ordinant hominem ad Deum ut finem supernaturalem, charitas, secundum D. Thomam, infert & affert ab intrinseco virtutes morales infusas, quibus homo ordinatur in actu primò circa media supernaturalia.

245. Confirmatur secundò: Ideò Concilia, & Patres infra citandi, negant hominem lapsum, sine speciali gratia, posse totam legem naturæ servare, quia natura est infirma & debilitata per peccatum originale: At in statu integritatis natura hominis non erat debilis & infirma, sed sana & robusta: Ergo in illo statu posset ex vi integritatis, & absque alio speciali auxilio, totam legem naturæ adimplere.

246. Confirmatur tertio: In statu innocentie non poterat insurgere gravis tentatio ex suggestione Dæmonum contra præcepta naturalia; cum suggestio ex deceptione vel errore exordium habeat; durante vero statu innocentie, nullus (saltem circa naturalia) poterat esse error vel deceptio, ut in Tractatu de statibus naturæ humanæ ostensum fuit: Ergo homo in illo statu, talia præcepta, ex vi doni integritatis, absque ullo speciali auxilio, observare poterat.

247. Dices: De facto primi parentes fuerunt ab extrinseco tentati à serpente ad comedendum de ligno vetito: Sed præceptum non comedendi de ligno vetito, non erat supernaturale, sed naturale: Ergo possibilis erat illi statui tentatio ab extrinseco contra præcepta naturalia.

Respondeo præcepta naturalia esse duplicis generis; quædam indita, & quasi cum natura innata, qualia sunt præcepta Decalogi; alia positiva, & extra legem naturalem innatam, cujusmodi fuit præceptum de non comedendo de ligno vetito, primis parentibus impositum. Quando ergo dicimus hominem in statu innocentie non potuisse tentari ab extrinseco de transgressione præceptorum naturalium, loquimur de præceptis naturalibus primi generis, quia circa illa non poterat esse error vel ignorantia practica in intellectu ejus, non verò de alijs. Unde Adam potuit tentari à serpente, vel ab uxore, ad comedendum de ligno vetito, & ad resistendum huic tentationi

A indigebat speciali auxilio, quod (ut docet D. Thomas 1. p. quæst. 94. art. 4. ad 5. & quæst. 18. de verit. art. 6. ad 13.) ipsi defuit, quia ad illud impetrandum per orationem ad Deum recursum non habuit. Idem tradit Gelasius Papa in dictis adversus Pelagianam hæresim, quæ habentur tomo 3. Conciliorum, paginâ 51. editionis Parisiensis anni 1636. nam ibi columnâ 6. sic ait: *Illam primam conditionis integritatem, dum ita de se fidei, tanquam ipso qui condiderat non egeret, nec de perceptis agit gratias, quod nusquam fecisse memoratur, nec de conservandis quæ sumpserat poscit auxilium, nec ad eum, etiam pulsata tentatoris accessu, devota currit & consilio, suæque se credit inter prospera voluntati, facile sine præsidio Creatoris patui deceptoris insidij, & in prævaricationem tracta consequenter illiciti, conditionem præfixæ mortis invenit.*

Denique patet ex dictis art. 3. posse hominem in statu corruptionis aliqua legis naturalis præcepta, sine speciali gratia observare; cum, ut ibi ostendimus, possit cum solo concursu generali aliquando efficere bonum aliquod opus, undequaque honestum, & nullâ pravâ circumstantiâ viciatum. Et quamvis istud non esset possibile, non sequeretur inde nullum præceptum sine speciali gratia posse impleri; cum per actum aliquam malâ circumstantiâ viciatum, aliquando præceptum aliquod particulare impleatur, v. g. præceptum misericordiæ, per elemosynam datam ex vana gloria. Quod igitur in quæstionem vertimus, non est de uno aut alio legis naturæ præcepto, sed de omni collectivè, non ut meritorie fit, sed secundum substantiam spectato. In cujus resolutione tres præcipuè versantur sententiæ.

Prima docet, posse hominem in statu naturæ lapsæ, absque speciali auxilio, omnia præcepta legis naturæ, sub mortali obligantia, quoad substantiam observare; etsi quoad charitatis modum, & prout ad salutem & justificationem conducunt, ea adimplere nequeat: per quod à Pelagio, & ipsius reliquijs, se satis recedere existimat. Pro hac sententia citari solent Scotus in 2. dist. 18. quæst. 1. Gabriel ibid. quæst. 1. art. 2. Durandus quæst. 3. & 4. & Abulensis in cap. 19. Matthæi quæst. 177. & 178.

Secunda asserit hominem lapsum id posse præstare sine gratia habituali & sanctificante, non tamen sine actuali & auxiliante. Ita Vazquez hic disp. 196. cap. 3. pro ea plures ex antiquioribus Theologis referens.

Tertia, quæ est communis in Schola Divi Thomæ, & quam plures ex extraneis amplectuntur, ad observanda omnia præcepta naturalia collectivè, utramque gratiam, tam habitualement, quam actualem, necessariam esse affirmat.

§. II.

Sententia Scoti rejicitur.

Dico primò: Homo in statu naturæ lapsæ non potest totam legem naturæ quoad substantiam observare, sine speciali gratia. Ita D. Thomas hic art. 4. ubi id probat in argumento sed contra ex D. Augustino lib. de hæresibus, hæresi 88. ubi oppositum ad hæresim Pelagij pertinere his verbis asserit: *Hi Dei gratia tantum inimici sunt; ut sine hac posse hominem credant facere omnia divina mandata. Qui error in varijs Con-*

cilij proſcribitur, præſectum in Milevitano can. 3. 4. & 5. ubi anathema dicitur ei qui dixerit hominem indigere gratiâ ſolùm ad faci- lius, & non ad ſimpliciter implendam legem. Et in Arauficano 2. can. 25. ubi ſic habetur: *Hoc Deo propitiante, & prædicare debemus, & credere, quod per peccatum primi hominis ita inclinatum & attenuatum fuerit liberum arbitrium, ut nullus poſtea, aut diligere Deum ſicut oportuit, aut credere in Deum, aut operari propter Deum quod bonum eſt poſſit, niſi gratia eum & miſericordia divina præveniat.*

251. Neque dici poteſt, hæc & ſimilia Conciliorum & Patrum teſtimonia intelligi debere de imple- tione præceptorum ſupernaturalium, vel de ob- ſervantia naturalium fructuoſa, & meritoria vitæ æternæ. Nam Concilia & SS. Patres loquuntur de indigentia gratiæ ad implenda mandata, ſpe- cialiter reſpectu hominis lapſi, & dicunt eam provenire ex infirmitate naturæ, & liberi arbitrij debilitate, ut patet ex verbis Arauficani jam re- latis: At indigere gratiâ ad implenda præcepta ſupernaturalia, & ad obſervanda naturalia quan- tum ad modum, ſeu meritorie & fructuoſe, non eſt quid ſpeciale & proprium homini lapſo, cum etiam homo in natura integra ad id impoſens eſ- ſet ex proprijs, neque oritur ex lapſu & infirmi- tate hominis, ſed ex ſupernaturalitate actûs præ- cepti, aut meriti vitæ æternæ: Ergo hæc inter- pretatio non eſt legitima, nec menti Concilio- rum & SS. Patrum contentanea.

252. Confirmatur: Aliquid ſpeciale dicitur, juxta communem ſenſum & intelligentiam, de obſer- vantia omnium præceptorum collectivè, quod non dicitur de impletiōe unius vel alterius præ- cepti diviſivè: Sed nihil ſpeciale eſſet in Concilijs, ſi tantum loquerentur de impletiōe præcepto- rum ſupernaturalium, vel de obſervantia legis naturalis fructuoſa & meritoria; cum ad imple- dum unicum præceptum ſupernaturale, & ad ob- ſervandum minimum mandatum legis naturæ fructuoſe, & meritorie, gratia neceſſaria ſit, ut omnes fateantur: Ergo non eſt ſermo tantum de impletiōe præceptorum ſupernaturalium, vel de obſervantia naturalium fructuoſa, & meritoria vitæ æternæ, ſed etiam de obſervantia totius legis naturæ quantum ad ſubſtantiam.

253. Confirmatur ampliùs: Pelagius non ſolùm er- ravit, aſſerendo poſſe hominem per proprias vi- res totam legem adimplere, comprehendendo ſupernaturalia præcepta, vel naturalia, prout ad ſalutem proficua; ſed etiam eo quod exiſtimave- rit, ipſum poſſe ex viribus liberi arbitrij totam legem naturæ collectivè adimplere, ut conſtat ex Patribus Africanis in Episto- la ad Innocentium, quæ eſt 90. apud Auguſtinum, ubi ſic habetur: *Iſti autem (ſcilicet Pelagiani) aſſerunt in eo Dei gratiam eſſe deputandam, quod talem hominis in- ſtituit, creavitque naturam, quæ per propriam vo- luntatem legem Dei poſſet implere, ſive naturali- ter in corda conſcriptam, ſive in litteris datam &c.* Ubi clarè in utroque erraſſe Pelagium ab his Pa- tribus docetur: At Conciliorum ſcopus erat ip- ſius errorem penitus extirpare: Ergo illa non ſo- lum intendebant ſtatuerne neceſſitatem gratiæ ad obſervanda præcepta ſupernaturalia, vel natura- lia, prout ad ſalutem proficua, ſed etiam ad im- plendam totam legem naturæ quantum ad ſub- ſtantiam.

254. Poteſt etiam ſuaderi conclusio ex dictis art. præcedenti: Nam tota lex naturæ includit omnia

A mandata naturalia, à primo uſque ad ultimum: Sed homo lapſus non poteſt ſine auxilio gratiæ obſervare primum omnium mandatorum, nimi- rum præceptum dilectionis Dei ut authoris natu- ræ, ſicut articulo præcedenti oſtendimus: Ergo nec totam legem naturæ.

Confirmatur: Intentio efficax ultimi ſinis, 255. virtualiter continens omnium mandatorum ob- ſervantiam, ſpeciale Dei auxilium requirit, ut ibidem monſtravimus: Ergo & à fortiori ipſius executio, ſeu totius legis naturalis adimpletiō; non enim minor, imò major apparet difficultas in executione dilectionis efficaciſ, quam in ejus intentione & affectu.

B Confirmatur ampliùs: Homo infirmus non va- 256. let ex proprijs viribus ad actum perfectiſſimum hominis ſani, ut ibidem diximus, & ratio natu- ralis ſuadet: At opus perfectiſſimum, quod homo integer & ſanus ex proprijs viribus efficere po- terat, erat totius legis naturalis obſervantia, quantum ad ſubſtantiam operis, cum ad modum ſupernaturalem conducentiæ ad ſalutem, in ſtatu ſanitatiſ & integritatiſ, ſpeciali gratiâ indigeret, ut ſuppoſitione 2. oſtendimus: Ergo homo lap- ſus ex proprijs viribus non poteſt adimplere to- tam legem naturæ quantum ad ſubſtantiam.

S. III.

Solvuntur obſectiones.

C Ontra hanc conclusionem plura ſolent obji- 257. ci Scripturæ teſtimonia, quæ ei videntur ad- verſa: ut illud Deuteronomio 30. *Mandatum hoc, quod ego præcipio tibi hodie, non eſt ſupra te, ne- que procul poſitum, nec in celo ſitum.* Quibus ver- bis inſinuat Moyses, legem quam nomine Dei intimat Hebræo populo, non eſſe ſupra naturales ipſius vires: Item illud Eccleſiaſti 15. *Deus ab initio conſtituit hominem, & reliquit eum in manu con- ſilij ſui, adjectis mandata & præcepta ſua: ſi vo- lueris mandata ſervare, conſervabunt te.* Quibus etiam verbis aperte ſignificatur, eſſe poſſitum in voluntate uniſonijſque, divina ſervare manda- ta. Unde Auguſtinus, vel Author libri hypo- gnoſticon, lib. 3. propè initium: *Quid eſt (in- quit) quod reliquit eum in manu conſilij ſui, niſi dimiſit eum in poteſtate liberi arbitrij ſui? in ma- nu enim poſſibilis intelligitur.* Denique Apoſto- lus ad Romanos 2. ait: *Gentes quæ legem non ha- bent, naturaliter quæ legis ſunt faciunt.* Ergo ex Scriptura homo lapſus totam legem naturæ ſine ſpeciali gratiâ obſervare poteſt.

Ad primum locum aliqui reſpondent, Moysen 258. non loqui de facilitate ſervandi totam legem, tam moralem, quam ceremonialem, de qua agit, ſed præciſe de facilitate eam cognoscendi; ita ut ſit ſenſus, Judæos non potuiſſe excuſationem præ- tendere ſuper ignorantiam legis, quando quidem non debebant eam aſcendere, aut mare trans- ſerre, ad eam cognoscendam, cum ipſe eam clarè & evidenter promulgaret. Sed licet hæc explicatio ſit graviſſimorum Authorum, ut Lyrani, Abulen- ſis, Bellarmini, & aliorum, non videtur tamen le- gitima, nec textui conſona; manifeſtè loquenti etiam de facilitate ſervandi legem, ut patet ex ver- bis quæ immediate ſequuntur poſt adducta: *Vi de- ferat illud ad nos, & audiamus, & opere impleamus.* Adde quod Moyses non occluſiſſet omnem viam excuſationis: potuiſſent enim Judæi reſpondere, quod licet notitia legis eſſet facilis, difficilis ta- men eſſet, & fortè impoſſibilis ejus adimpletiō.

Melids